

Interessante waarnemingen van Lepidoptera in België in 2020

Chris Steeman & Tom Sierens

Samenvatting. Nieuwe provinciegegevens en andere interessante waarnemingen van Lepidoptera in 2020 worden gemeld. Ook enkele oudere gegevens worden meegedeeld. De hele lijst is alfabetisch gerangschikt. Systematiek en nomenclatuur volgens de Catalogue of the Lepidoptera of Belgium (De Prins & Steeman 2020). Verschillende nieuwe soorten voor de Belgische fauna worden vermeld: *Dryobota labecula*, *Hydriris ornatalis*, *Leucania loreyi*, *Thera cupressata*, *Trigonophora flammea*, *Zimmermannia atrifrontella*, *Z. liebwerdella*.

Abstract. New Province records and interesting observations of Lepidoptera in 2020 are mentioned. The whole list is arranged in alphabetical order. Systematics and nomenclature according to Catalogue of the Lepidoptera of Belgium (De Prins & Steeman 2020). Several new Belgian species are mentioned: *Dryobota labecula*, *Hydriris ornatalis*, *Leucania loreyi*, *Thera cupressata*, *Trigonophora flammea*, *Zimmermannia atrifrontella*, *Z. liebwerdella*.

Résumé. Plusieurs données faunistiques nouvelles sont mentionnées par province, ainsi que quelques observations intéressantes en 2020. La liste est rangée alphabétiquement. Les systématique et nomenclature suivent le Catalogue of the Lepidoptera of Belgium (De Prins & Steeman 2020). Des nouvelles espèces pour la Belgique sont mentionnées: *Dryobota labecula*, *Hydriris ornatalis*, *Leucania loreyi*, *Thera cupressata*, *Trigonophora flammea*, *Zimmermannia atrifrontella*, *Z. liebwerdella*.

Key words: Belgium – Faunistics – New records.

Steeman C.: Koning Albertlei 90, B-2950 Kapellen, Belgium. christiaan.steeman@telenet.be

Sierens T.: Tijkstraat 6, B-9000 Gent, Belgium. sierenstom@gmail.com

Introduction

In deze vaste rubriek worden de meest interessante waarnemingen van Lepidoptera uit het voorbije jaar (en eventueel vorige jaren) geciteerd. Vele van de nieuwigheden in dit artikel vermeld, zijn reeds gepubliceerd op de website van de Belgische Lepidoptera (De Prins & Steeman 2003–2020). De hele lijst is alfabetisch gerangschikt volgens familie-, genus- en soortnaam; zo sluit hij beter aan bij de gegevens op de website. Systematiek en nomenclatuur volgens de website van de Belgische Lepidoptera (De Prins & Steeman 2003–2020). Afkortingen: AN = Antwerpen, VBR = Vlaams-Brabant, BR = Brabant, WBR = Waals-Brabant, HA = Hainaut, LG = Liège, LI = Limburg, LX = Luxembourg, NA = Namur, OV = Oost-Vlaanderen en WV = West-Vlaanderen.

Faunistische data

Adelidae

Cauchas fibulella – dwerglangsprietmot: één ex. op 22.v.2019 te Salles (HA), leg. S. Claerebout. Nieuw voor HA.

Nemophora fasciella – ballotelangs-prietmot: één ♀ op 17.vii.2020 te Torgny (LX), leg. M. Ameels, gen. det. S. Wullaert. Deze soort was reeds lange tijd niet meer gezien in België en werd verondersteld uitgestorven te zijn. Nieuw voor LX.

Nemophora minimella – blauweknooplangsprietmot: één ♂ op 12.vii.2020 te La Louvière (HA), leg. T. Lange. Nieuw voor HA.

Bucculatricidae

Bucculatrix cristatella – duizendbladooglapmot: tien cocons op *Achillea millefolium* (duizendblad) op 15.x.2020 te Destelbergen (OV), leg. P. Vantiegheem.

Nieuw voor OV. Eén ♂ op 22.v.2020 te Feschaux (NA), leg. C. Steeman *et al.*, gen. det. C. Steeman. Het was meer dan 40 jaar geleden dat deze soort nog in NA werd waargenomen.

Coleophoridae

Coleophora adpersella – witsprietmeldekokermot: één ♂ op 13.vii.2020 op het plateau van Caestert te Kanne (LI), leg. Werkgroep Bladmineerders, gen. det. S. Wullaert. Nieuw voor LI.

Coleophora clypeiferella – roetstreepkokermot: één ex. op 26.vii.2020 in Negenoord-Kerkeweerd te Dilsen-Stokkem (LI), leg. Werkgroep Bladmineerders. Dit is de tweede waarneming na 2000 en tevens nieuw voor LI.

Fig. 1. *Coleophora clypeiferella*, 26.vii.2020, Dilsen-Stokkem, LI. © Steve Wullaert.

Coleophora coronillae – zwavelgele peulkokermot: Eén koker op 26.vii.2020 in Aalst (OV), leg. R. Van Heghe. Nieuw voor OV.

Coleophora saturatella – driekleurige bremkokermot: twintigtal kokers op 29.ix.2020 te Heusden (OV), leg. P. Vantiegheem. Nieuw voor OV.

Cosmopterigidae

Sorhagenia janiszewskae – wegedoorntwijgmot: één rups in *Frangula alnus* (vuilboom) op 14.vi.2020 in Averbode (AN), leg. D. Van den Heuvel. Nieuw voor AN.

Crambidae

Chilo phragmitella – rietmot: één ex. op 10.v.2020 te Mehaigne nabij Eghezée (NA), leg. T. Mariage. Nieuw voor NA.

Hydriris ornatalis – Eén ♂ op 19.viii.2020 te Merksem (AN), leg. G. De Prins. Dit is een hele sprong noordwaarts voor deze zuiderse soort die vooral wordt gezien langsheen het Middellandse Zeegebied. De overige Centraal-Europese meldingen komen van Zwitserland en Oostenrijk. Nieuw voor België (De Prins 2021).

Depressariidae

Agonopterix curvipunctosa – waddenkaartmot: één ex. op 06.iv.2020 te Ronse (OV), leg. L. Baekelandt. Nieuw voor OV.

Agonopterix pallorella – zwartstreepkaartmot: één ex. op 07.vii.2020 te Nismes (NA), leg. T. Vandaudenard. Voordien alleen gekend van zeer oude waarnemingen van LI en OV. Nu herontdekt in NA.

Douglasiidae

Tinagma perdicella – lepelmot: één ex. op 06.v.2020 te Halle (VB), leg. D. Maes. Nieuw voor VB.

Elachistidae

Elachista consortella – kustgrasmineermot: één ♂ op 11.vii.2020 te Stockay (LG), leg. Werkgroep Bladmeeerders, gen. det. S. Wullaert. Nieuw voor LG.

Elachista metella – gierstgrasmineermot: één ex. op 01.vi.2019 te Modave (LG), leg. Werkgroep Bladmeeerders, gen. det. S. Wullaert, DNA door D. Gaily. Nieuw voor LG.

Epermeniidae

Phaulernis dentella – grijze borstelmoet: één ex. op 01.vi.2020 te Liège (LG), leg. L. Bronne. Nieuw voor LG.

Phaulernis fulviguttella – gevlekte borstelmoet: Eén ex. op 04.vii.2020 te Vinderhoute (OV), leg. E. Thoen *et al.* Nieuw voor OV.

Erebidae

Catephia alchymista – wit weeskind.: één ex. op 31.v.2019 in het Grote Netewoud te Balen (AN), leg. T. Schildermans *et al.* In 2020 volgden meteen vier andere waarnemingen verspreid over de provincie AN. Deze warmteminnende soort, die tot voor kort als een dwaalgast en absolute rariteit beschouwd werd in

Vlaanderen, werd ook op 5 nieuwe vindplaatsen gezien in LI. De kolonisatie van de Kempen lijkt hiermee goed ingezet. Nieuw voor AN.

Catocala fulminea – gevlamd weeskind: drie ex. op 24.vii.2020 te Balièvre (HA), leg. S. Claerebout. De noordwaartse areaaluitbreiding, langsheen de Franse grens gaat verder. Nieuw voor HA.

Catocala nymphagoga – klein geel weeskind: één ex. op 29.vii.2020 in een tuin te Hoboken (AN), leg. J. Pottier *et al.* Eén ex. op 01.viii.2020 te Sint-Amandsberg (OV), leg. M. Van Campenhout. Deze zuidelijke soort met trekneigingen was slechts van enkele zwervende exemplaren in ons land bekend. Nieuw voor AN en OV.

Catocala promissa – eikenweeskind: één ex. op 13.vii.2020 op het plateau van Caestert te Kanne (LI), leg. Werkgroep Bladmeeerders. Deze warmteminnende soort was tot een tiental jaar geleden enkel bekend uit oude eikenbossen ten zuiden van Samber en Maas. Na enkele accidentele waarnemingen in Vlaanderen duikt de soort zeker vanaf 2018 op steeds meer plaatsen op. In 2020 worden in alle Vlaamse provincies records gebroken; de soort lijkt zich hier definitief gevestigd te hebben. Nieuw voor LI.

Hypena obsitalis – dubbelstipsnuituil: één ex. op 15.x.2020 te Leefdaal (VB), leg. W. De Prins. De eerste Belgische waarneming diep in het binnenland. In 2020 ook voor het eerst gemeld aan de westkust. Ook deze soort lijkt vaste voet aan de grond gekregen te hebben in Vlaanderen. Nieuw voor VB.

Minucia lunaris – grijs weeskind: nadat de soort meer dan 20 jaar niet meer gezien werd in LI, blijkt ze toch te overleven in het Nationaal Park de Hoge Kempen (30.iv.2019, leg. K. Thonissen *et al.*) en lijken er eerder onbekende populaties te bestaan in het uiterste noordoosten van de provincie (14.vi.2019, Kessenich, leg. J. Vanheeuverswyn; 14.vi.2020, Kinrooi Groot Broek – een zeer onverwacht biotoop, leg. Werkgroep Bladmeeerders).

Gelechiidae

Acompsia schmidtellus – Limburgse fluweelpalpmot: twee ex. op 13.vii.2020 op het plateau van Caestert te Kanne (LI), leg. Werkgroep Bladmeeerders. Nieuw voor LI.

Fig. 2. *Aristotelia decurtella*, 03.viii.2020, Bouvignes-sur-Meuse, NA. © Maarten Vangansbeke.

Aristotelia decurtella – zwarthoekpistoolmot: drie ex. op 03.viii.2020 te Bouvignes-sur-Meuse nabij Dinant (NA), leg. R. Nossent *et al.* Het was zeer lang geleden dat deze soort nog in België werd waargenomen.

Dichomeris alacella – venstervlekmot: één ex. op 04.vii.2020 te Rukkelingen-Loon (LI), F. Defoort. Nieuw voor LI.

Monochroa lutulentella – spireaboegsprietmot: één rups in de stengel van *Filipendula ulmaria* (moerasspirea) op 24.x.2020 in het Mechels Broek te Mechelen (AN), leg. R. Nossent. Nieuw voor AN.

Monochroa tetragonella – zwartvlekboegsprietmot: één ex. op licht op 27.vi.2020 in het Zwin te Knokke (WV), leg. J. Elst *et al.* Het was van voor 1980 geleden dat deze zeer zeldzame soort nog werd gezien, tevens nieuw voor WV.

Scrobipalpa obsoletella – meldezandvleugeltje: ♂ en ♀ op 17.viii.2020 in de IJzermonding te Nieuwpoort (WV), leg. Werkgroep Bladmineerders, gen. det. S. Wullaert. Nieuw voor WV.

Scrobipalpa pauperella – centauriezandvleugeltje: één ex. op 09.viii.2019 in de vallei van de Holzwarche te Murringen (LG), leg. Werkgroep Bladmineerders, gen. det. S. Wullaert & DNA door D. Gaily. Slechts de tweede maal dat deze soort wordt waargenomen in België. Nieuw voor LG.

Geometridae

Epione vespertaria – zoomspanner: één ex. op 09.viii.2020 in Waimes (LG) leg. H. Paye. Voor zover bekend de eerste waarneming in meer dan een halve eeuw (Hackray & Sarlet 1969–1985). De soort was altijd al een grote zeldzaamheid, maar in zowat heel West-Europa bestaan er van deze soort van vochtige ruigtes de voorbije decennia alleen maar zeer geïsoleerde vondsten meer. De enige (kleine) stabiele populaties lijken te overleven in Noord-Engeland, Schotland, de Jura en de Alpen.

Fig. 3. *Epione vespertaria*, 09.viii.2020, Waimes, LG. © Henri Paye.

Eupithecia irriguata – gemarmerde dwergspanner: twee ex. op 24.iv.2020 te Villers-sur-Lesse (NA); leg. J. B. Schuermans, det. C. Steeman & W. Veraghtert. Een soort die al een hele tijd niet meer was gemeld in België, is na decennia teruggevonden in de Naamse kalkstreek, een aloud bolwerk van de soort.

Eupithecia lanceata – vroege dwergspanner: één ex. op 06.iv.2020 in het Bos t'Ename te Oudenaarde (OV), leg. L. Reyckler. De vondst ligt zeer geïsoleerd van het areaal in het oosten van het land. Nieuw voor OV.

Eupithecia valerianata – valeriaandwergspanner: één ex. op 12.vi.2020 te Oedelem (WV), leg. R. Vanhullebusch. De soort is hier in het verleden hoogstwaarschijnlijk over het hoofd gezien. Eerste bevestigde waarneming voor WV.

Horisme radicularia – tweelingbosrankspanner: één ex. op 09.v.2020 te Sint-Mariaburg nabij Brasschaat (AN), leg. T. Pieters. De soort is hiermee in minder dan 20 jaar ingeburgerd geraakt in alle Belgische provincies. Nieuw voor AN.

Idaea degeneraria – bandstipspanner: één ex. op 20.v.2020 te Oudenaarde (OV), leg. P. Van Daele. De soort is wijdverbreid in West-Frankrijk en komt mogelijk via het zuidwesten ons land binnen. Daarop wijst ook een eerdere vondst in Wevelgem (08.v.2018, leg. R. Libeer). Nieuw voor OV.

Idaea laevigata – strooiselstipspanner: één ex. op 20.vi.2020 te Buggenhout (OV), leg. J. Verreydt. Eén ex. op 29.vi.2018 te Wanze (LG), leg. P. de Gottal. De soort wordt ook in de oostelijke helft van Vlaanderen én in WV op steeds meer plaatsen gezien. Nieuw voor OV en LG.

Idaea trigeminata – zuidelijke stipspanner: bij maar liefst tien gelegenheden gevangen in de driehoek Kurne-Meulebeke-Oostrozebeke tussen 06.vi en 26.vi.2020. De zuidelijke stipspanner wordt traditioneel beschouwd als een zeer zeldzame migrant, maar het is al langer duidelijk dat in het zuiden van WV een populatie overleeft. Nooit eerder werd dit aangetoond met zulke aantallen (tot 13 ex. op 13.vi.2020 te Oostrozebeke, leg. I. Lemahieu). Mogelijk speelt hier (gedeeltelijk) een waarnemerseffect.

Perizoma affinitata – koekoeksbloemspanner: één ex. op 21.iv.2020 te Moen nabij Zwevegem (WV), leg. R. Recour en op 18.v.2020 te Westouter, leg. M. Vangansbeke. Eerder waren er al niet-gedocumenteerde signalementen uit Tiegem. De soort kwam vermoedelijk altijd al voor in het vroeger zeer slecht onderzochte zuidelijk deel van WV, maar kan nu dus definitief bevestigd worden voor WV.

Scopula incanata – bergstipspanner: één ex. op 20.vii.2020 in Arlon, leg. J. Pintens. Van deze Midden-Europese soort, nauw verwant en gemakkelijk te verwarren met *Scopula marginepunctata* (prachtstipspanner), zijn historisch slechts een zeer beperkt aantal zekere waarnemingen bekend, veelal uit het uiterste zuiden van het land. Eerste zekere waarneming sinds de jaren 1980.

Thera cupressata – cipressspanner: twee ex. op 11.vi.2020 in een tuin naast een grote cipreshaag in Zeebrugge (WV), leg. A. Beidts. De volgende dagen werden hier tot vijf ex. op één avond gevangen. Tussen half september en eind november werd de vlinder hier vrijwel dagelijks gezien, tot een tiental ex. per nacht. Zowel in juni als in november werden ook vlinders gesignaleerd in Oostende. De cipressspanner is in onze streken een cultuurvolger, die gebonden is aan typische tuin(haag)planten als *Cupressus macrocarpa*

(montereycipres) en *Cupressocypris leylandii* (leylandcipres). Net zoals bij *Eupithecia phoeniceata* (cipresdwergspanner) verloopt de zeer geleidelijke areaaluitbreiding langs kustzones. De soort is gewoon in West-Frankrijk (Bretagne, Normandië, noordwaarts tot Pas de Calais (lepinet.fr)). In het UK is de soort sinds 1984 bekend van de Engelse zuidkust; sedertdien zijn aanzienlijke delen van het zuiden en zuidwesten gekoloniseerd, maar nog steeds vooral aan de kust. In Nederland is de soort sinds 2011 bekend uit Zeeland en de kuststreek van Zuid-Holland. Aangezien de locaties in ons land pal tussen al deze sinds jaren bekende buitenlandse vindplaatsen liggen, is het waarschijnlijk dat de soort ook bij ons al een tijdje in cipreshagen in onze kuststreek voorkomt, maar zonder dat dit opgemerkt werd. **Nieuwe soort voor België** en nieuw voor WV.

Fig. 4. *Thera cupressata*, 2020, Zeebrugge, WV. © Arno Beidts.

Thera vetustata – witte sparspanner: één ex. op 16.vi.2020 te Herk-de-Stad (LI), leg. J. Severeys. De soort duikt op steeds meer plaatsen in Vlaanderen op en is duidelijk bezig aan een areaaluitbreiding. Nieuw voor LI.

Gracillariidae

Caloptilia honoratella – bleke esdoornstelmtot: één ex. op 13.iv.2020 te Marcinelle nabij Charleroi (HA), leg. G. Casalanguida. Eén ex. op 20.ix.2020 nabij Noiseux (NA), leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor HA en NA.

Phyllonorycter junoniella – vossenbesvouwmtot: drie ex. uitgekweekt van *Vaccinium vitis-idaea* (rode bosbes) op 20.iv.2003 te Beerse (AN), leg. F. Verhoeven. Een zeer zeldzame en lokale soort die alleen gekend was van LG en LX; dit is de eerste maal dat deze soort wordt gevonden in Vlaanderen, tevens nieuw voor AN.

Lycaenidae

Lampides boeticus – tijgerblauwtje: uit alle Belgische provincies (39 5x5 km-hokken op waarnemingen.be) kwamen waarnemingen, op verschillende plaatsen ook van eieren en rupsen, wat op lokale voortplanting wijst. De soort was tot voor kort een grote rariteit, tegenwoordig zijn waarnemingen van deze trekvlinder een jaarlijkse traditie.

Lysandra coridon – bleek blauwtje: één ♂ op 06.viii.2020 in Kemmel (WV), leg. J. Degrande en één ♂ op 07.viii.2020 in Evere in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zwervende mannetjes van deze soort worden tegenwoordig bijna jaarlijks waargenomen in de noordelijke landshelft.

Lyonetiidae

Leucoptera lustratella – hertshooisneeuwmot: vijftientig mijnen op *Hypericum perforatum* (sint-janskruid) op 20.x.2020 in de Leeuwerikheide te Mol (AN), leg. C. Van Steenwinkel & E. Lavreys. Nieuw voor AN.

Fig. 5. *Leucoptera lustratella*, 10.x.2020, Mol, AN. © C. Van Steenwinkel.

Lypusidae

Agnoea subochreella – gele zaksikkelmot: vijf ex. op 09.v.2020 te Houthalen-Helchteren (LI), leg. & gen. det. S. Wullaert. Nieuw voor LI.

Meessiidae

Eudarcia kasyi – één ♂ op 27.v.2020 te Ledeberg (OV), leg. R. Nossent, gen. det. R. Recour. Nieuw voor OV.

Nepticulidae

Stigmella samiatella – bruine eikenmineermot: één ♂ op licht op 17.viii.2020 te Focant (NA), leg. & gen. det. C. Steeman. Twee ♂ op 28.vii.2020 te Bure (LX), leg. & gen. det. C. Steeman. Nieuw voor NA en LX.

Zimmermannia atrifrontella – witte bastmineermot: één ex. op licht op 16.viii.2020 te Zichem (VB), leg. M. Herremans. Eén ♀ op 15.ix.2020 te Bure (LX), leg. & gen. det. C. Steeman. Eén ♀ op 19.ix.2020 te Han-sur-Lesse (NA), leg. C. Steeman *et al.*, gen. det. C. Steeman. Bastminerende motten op *Quercus* (eik) zijn al lang gekend in België, alleen was het niet duidelijk om welke van de twee soorten het ging omdat ze in dat stadium niet van elkaar te onderscheiden zijn. **Nieuw voor België** en tevens voor VB, NA en LX.

Zimmermannia liebwerdella – beukenbastmineermot: achttien mijnen in de schors van *Fagus sylvatica* (beuk) op 17.ii.2020 te Neu-Moresnet nabij Kelmis (LG), leg. M. Prick. Na deze eerste vondst voor België werden er nog verschillende mijnen gevonden in klein aantal in de omgeving van het drielandenpunt. Op 24.x.2020 werden er meer dan 150 mijnen gevonden te Gemmenich (LG), leg. C. Steeman. De soort is hier niet zo zeldzaam; het is mogelijk om 30 tot 40 mijnen te vinden op één enkele beukenstam. Afgaande op het aantal oude mijnen komt de soort hier al vele jaren voor. Eén mijn op 24.x.2020 te Resteigne (LX), leg. C. Steeman. **Nieuw soort voor België** en tevens nieuw voor LG en LX.

Fig. 6. *Zimmermannia liebwerdella*, 24.x.2020, Gemmenich, LG. © Chris Steeman.

Noctuidae

Acontia lucida – bleekschouderuil: één ex. op 08.vii.2020 te Hoegaarden (VB), leg. P. Van Nuffel. Daarnaast werd de soort ook voor het eerst gezien in de Ardennen (Semoisvallei bij Rochehaut) en de kalkstreek (Aye), wat het totaal aantal Belgische waarnemingen meteen verdubbelt naar zes. Nieuw voor VB.

Acontia trabealis – panteruiltje: één ex. op 13.viii.2020 te Aye (LX), een vindplaats die in de jaren 1940 al bekend was, leg. M. Baete & W. De Smet. Het was decennia geleden dat deze soort nog werd waargenomen in België, maar hoogstwaarschijnlijk is dit klein vlindertje dus jarenlang over het hoofd gezien. Te zoeken bij (en op te kloppen uit) *Convolvulus arvensis* (akkerwinde).

Acronicta alni – elzenuil: één rups. op 18.vii.2020 te Moerkerke nabij Damme (WV), leg. A. Claeys. Bevestiging van de westelijke areaaluitbreiding. Nieuw voor WV.

Aedia funesta – witvlekkuil: één ex. op 14.vii.2020 te Zeebrugge (WV), leg. A. Beidts. Zuidelijke soort met zwerfneigingen, mogelijk aan het begin van een areaaluitbreiding. Nieuw voor WV en de derde waarneming voor België.

Athetis hospes – vale stofuil: één ex op 30.ix.2020 te Vorselaar (AN), leg. P. Van der Schoot. Zuidelijke soort met zwerfneigingen die occasioneel als migrant in ons land opduikt. Nieuw voor AN.

Chloantha hyperici – sint-janskruiduil: één rups gesleept vanuit *Hypericum perforatum* (sint-janskruid) op 24.vii.2020 te Ieper (WV), leg. M. Willems. Drieëndertig jaar na de eerste vondst in het Brussels Gewest is de soort

hiermee nu gesignaleerd in alle Vlaamse provincies. Nieuw voor WV.

Fig. 7. *Aedia funesta*, 14.vii.2020, Zeebrugge, WV. © Arno Beidts.

Cucullia lactucae – sla-monnik: bij ons weten de eerste waarneming van een adult in België, in een lichtval in het Marais de Heinsch (LX), op 20.vii.2020, leg. Werkgroep Bladmineerders.

Dryobota labecula – zuidelijk eikenuiltje: één ex. op 10.xi.2020 te Heist, leg. V. Goethals. Zuidelijke najaarssoort gebonden aan *Quercus ilex* (steeneik), een plant die door de klimaatopwarming tegenwoordig aangeplant kan overleven bij ons. In het UK sinds 1991 waargenomen op de Kanaaleilanden, nadien ook op het Isle of Wight en inmiddels fors in opmars in het zuiden en oosten van Engeland. Langs de Franse Atlantische kust bereikt de soort tegenwoordig Normandië. In 2020 ook voor het eerst waargenomen in het Noordhollands Duinreservaat in Nederland. **Nieuw voor de Belgische fauna** en nieuw voor WV.

Fig. 8. *Dryobota labecula*, 10.xi.2020, Heist, WV. © Valérie Goethals.

Egira conspicularis – bildrager: één ex. op 23.iv.2020 te Brasschaat (AN), leg. F. Mennes. De soort is een lokale standvlinder ten zuiden van Samber en Maas en had tot in jaren 1950 ook populaties in Oost-Nederland. Dit is de eerste waarneming voor Vlaanderen en nieuw voor AN.

Heliothis viriplaca – lichte daguil: een zeer goed jaar voor deze warmteminnende soort met zwerfneigingen, met maar liefst een 25-tal geattesteerde waarnemingen op waarnemingen.be, vooral binnen het historisch areaal ten zuiden van Samber en Maas (maar waar er de laatste decennia echter nog nauwelijks waarnemingen waren).

Eén ex. op 08.viii.2020 te Carnières (HA), leg. A. & S. Pirson. Eén ex. op 30.vii.2020 te Kanne-Caestert (LI), leg. L. Boogaart. Eén ex. op 18.vii.2020 te Wilskerke (WV), leg. B. De Langhe. Maar ook elders in Vlaanderen (Honsel (VB), Zingem (OV) werd de soort verspreid opgemerkt. Nieuw voor LI, HA en WV.

Leucania loreyi – kosmopoliet: één ex. op 9.xi.2020 te Mariakerke nabij Oostende (WV), leg. N. Brackx. Sinds lang bekend als (zeer) zeldzame trekvlinder in West-Europa. Aan de zuidkust van het UK sommige jaren tientallen exemplaren, in Frankrijk loopt de arealgrens door Bretagne, maar er zijn migranten bekend in de noordelijke departementen Lotharingen en Normandië. In Nederland bekend van waarnemingen in 1859, 2006 en 2020. Het aantal waarnemingen in onze contreien lijkt de laatste tijd in de lift te zitten. **Nieuwe soort voor België.**

Ochropleura leucogaster – sierlijke haarbos: één ex. op 09.xi.2020 te Esneux (LG), leg. E. Wille. Tweede zekere Belgische waarneming en nieuw voor LG.

Fig. 9. *Ochropleura leucogaster*, 09.xi.2020, Esneux, LG. © Eric Wille.

Papestra biren – heide-schaaruil: één ex. op 21.v.2020 te Merelbeke (OV), leg. H. Van Doorslaer. Bijzonder enigmatische vondst van een echte hoogveensoort die niet bekend staat voor grote zwerfneigingen. Nieuw voor OV en tevens voor Vlaanderen.

Polyphaenis sericata – groene geelvleugeluil: één ex. op 12.vii.2020 te Vreren (LI), leg. E. Paulus, det. W. Veraghtert. Dit was pas de derde waarneming voor België, maar de invasie vanuit het zuidoosten lijkt niet te stoppen. Eén ex. op 24.vii.2020 te Kerniel nabij Borgloon (LI), leg. J. Reekmans, det. C. Steeman. Op 20 en 25.vii zag S. Raymaekers de vlinder in Tongeren, op 01.viii.2020 zelfs 4 ex. Nieuw voor LI.

Sideridis reticulata – gelijnde silene-uil: één ex. te Mechelen-aan-de-Maas (LI) op 19.vi.2019, leg. J. Gorissen. Amper de tweede Vlaamse waarneming van het millennium van deze sterk achteruitgaande soort, maar wel een bevestiging dat de soort (vermoedelijk) nog een kleine populatie kent in het Nationaal Park de Hoge Kempen.

Trigonophora flammea – straaljagertje: één ex op 19.x.2020 te Zeebrugge (WV), leg. A. Beidts. Trekvlinder die de laatste jaren steeds vaker gezien werd aan de

Engelse zuidkust, is op de Kanaaleilanden inmiddels een standvlinder. De noordgrens van het areaal in Frankrijk loopt tegenwoordig door Normandië. Als waardplanten voor de rups worden *Ranunculus* (boterbloem) (vroegere rupsenfase) en later *Fraxinus* (es) en *Ligustrum* (liguster) genoemd. **Nieuwe soort voor België** van deze zeldzame trekvlinder, tevens nieuw voor WV.

Fig. 10. *Trigonophora flammea*, 29.x.2020, Zeebrugge, WV. © Arno Beidts.

Tyta luctuosa – akkerwinde-uil: één ex. op 10.viii.2020 te Mariakerke nabij Gent (OV), leg. A. Beck. Ten zuiden van Samber en Maas, waar de soort tot voor enkele jaren teruggedrongen was tot de Gaume, is ze nu flink in opmars. Het historisch areaal wordt hiermee weer bezet. Ook in VB werd de vlinder recent verschillende keren gezien. Nieuw voor OV.

Xestia agathina – late heide-uil: drie ex. op 03.09.2020 te Oignies-en-Thiérache (NA), leg. R. Vandiest. Eén ex. op 13.ix.2020 te Aywaille (LG), leg. Werkgroep Bladmineerders. Bij ons weten is dit de eerste waarneming in de Luikse kalkstreek en nieuw voor NA.

Nymphalidae

Fig. 11. *Coenonympha glycerion*, 07.vii.2020, Dourbes, NA. © Pieter Vantiegheem.

Brenthis ino – purperstreepparelmoervlinder: 1 ex. op 28.vi.2020 te Wichelen (OV) door G. De

Schoenmacker. De afgelopen jaren werden ook zwervers gezien in AN, LI en VB. Nieuw voor OV.

Coenonympha glycerion – roodstreephoobeestje: één ♀ op 25.vi.2020 in Dourbes (NA), leg. K. Thonissen. Het dier werd gesignaleerd tot half juli. Deze soort was tot nu toe alleen bekend uit de Gaume, waar ze als uitgestorven wordt beschouwd. Er zijn wel nog populaties in aangrenzende Franse regio's, wellicht gaat het hier om een zwerver. Nieuw voor NA.

Oecophoridae

Alopta palpella – langsnoetmot: één ex. op 21.vii.2018 te Virelles (HA), leg. S. Claerebout. Nieuw voor HA.

Dasycera oliiviella – schorsvaandeldrager: één ex. op 18.vi.2020 te Bredene (WV), leg. J. Devos. Nieuw voor WV.

Denisia albimaculea – wit stamgastje: één ex. op 03.v.2020 te Moeskroen (HA), leg. C. Gruwier. Het was van voor 1980 geleden dat deze soort nog in HA werd waargenomen.

Metalampra cinnamomea – kaneelsikkelmot: twee ex. op 02.viii.2020 te Lamorteau (LX), leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LX.

Pieridae

Aporia crataegi – groot geaderd witje: één ex. op 25.vi.2020 te Montenaken (LI), leg. P. Matthys. Ook vorig jaren waren er al enkele zwervers in LI gesignaleerd van deze soort, die sinds decennia beschouwd wordt als een uitgestorven standvlinder in Vlaanderen.

Pieris mannii – scheefbloemwitje: één ex. op 26.iv.2020 te Kortrijk en één ex. op 19 en 20.viii.2020 in Heist (WV), leg. V. Goethals. Eén ex. op 16.iv.2020 te La Louvière, en zeven andere geattesteerde Henegouwse waarnemingen op waarnemingen.be. De kolonisatie van de laatste provincies is hiermee een feit. Nieuw voor WV en HA.

Pontia daplidice/Pontia edusa – resedawitje: één ex. op 07.vii.2020 te Comblain-au-Pont (LG), leg. C. Lagasse en meerdere ex. vanaf 29.vii.2020 langs de Grensmaas nabij Neerharen, leg. K. Tuytens en K. Janssen. Er zijn vlinders gezien tot 16.ix.2020. Mogelijk gaat het om zwerfende nakomelingen van de invasie die in 2018 Nederland bereikte. DNA-onderzoek moet uitmaken over welke soort het hier gaat.

Prodoxidae

Lampronia corticella – frambozenscheutboorder: Twee ex. op 12.v.2020 te Moerbeke (OV), leg. R. Lievens. Nieuw voor OV.

Pyralidae

Ancylolomia tentaculella: één ♂ op 13.viii.2020 te Gent (OV), leg. D. De Wilde. Dit is de tweede waarneming voor België; nieuw voor OV.

Ancylosis oblitella – levertvlekmot: één ex. op 31.vii.2020 te Moeskroen (HA), leg. C. Gruwier. Nieuw voor HA.

Hypochalcia ahenella – ganzenvoetmot: één ex. op 27.v.2020 te Baileux (HA) leg. S. Claerebout. Nieuw voor HA.

Pempeliella ornatella – tijmlichtmotmot: één ex. op 28.viii.2020 te Olloy-sur-Viroin (NA), leg. J. Dewolf & D. De Groote. Het was meer dan 20 jaar geleden dat deze zeer zeldzame soort nog werd gezien in België.

Phycitodes albatella – grootvlekweidemot: één ♀ op 08.viii.2020 te Zeebrugge (WV), leg. A. Beidts, gen. det. C. Steeman. Nieuw voor WV.

Phycitodes maritima – smalle weidemot: één ♀ op 22.vi.2020 te Aywaille (LG), leg. Werkgroep Bladmineerders, gen. det. S. Wullaert. Dit is de eerste bevestigde waarneming voor LG.

Uncinus obductella – honinglichtmot: één ex. op 13.vii.2020 op het plateau van Caestert te Kanne (LI), leg. Werkgroep Bladmineerders. Nieuw voor LI.

Roeslerstammiidae

Roeslerstammia erxlebella – lindebronsmot: één mijn op *Betula pendula* (ruwe berk) op 12.ix.2018 te Tessenderlo (LI), leg. G. Van den Heuvel. Nieuw voor LI.

Sesiidae

Pyropteron chrysidiformis – zuringwespvlinder: één ex. op feromoon op 26.vi.2019 in Aubange (LX), leg. J. Poncin. Dit was de eerste ons bekende Belgische waarneming na 2000, in een regio waar de soort bij ons weten niet eerder gesignaleerd was. In 2020 werd de soort in het uiterste zuidoosten van LX tussen 3.vi en 10.vii door verschillende waarnemers bevestigd op verschillende locaties met als maximum zes ex. op 13.vi, leg. C. Steeman.

Synanthedon conopiformis – oranjetip-eikenwespvlinder: vijf ♂ op feromoon van deze soort in de periode vanaf 15.vi tot 29.vi.2020 te Finnevaux (NA), leg. C. Steeman. Nieuw voor NA.

Fig. 12. *Synanthedon scoliaeformis*, 12.vi.2020, Diepenbeek, LI. © Johan Verstraeten.

Synanthedon scoliaeformis – grote berkenwespvlinder: één ♂ op feromoon op 12.vi.2020 te Diepenbeek

(LI), leg. J. Verstraeten. Dit is de eerste waarneming voor Vlaanderen; nieuw voor LI.

Scythrididae

Scythris dissimilella – zuidelijke dikkopmot: één ♂ op 11.viii.2020 te Aywaille (LG), leg. D. Gaily, C. Steeman & S. Wullaert, gen. det. C. Steeman. Een soort die tot hiertoe alleen gekend was van NA. Nieuw voor LG.

Scythris potentillella – tijmdikkopmot: minimum vijftig ex. op 28 en 29.vii.2020 te Weerde nabij Zemst (VB), leg. T. Deroover & E. Lauwers. Eén ♀ werd genitaal onderzocht, gen. det. C. Steeman. Nieuw voor VB.

Tineidae

Agnathosia mendicella – haakzwammenmot: één ex. op 25.vii.2020 te Lommersweiler nabij Sankt Vith (LG), leg. N. Paquay. Nieuw voor LG.

Monopis monachella – zusteromot: vier ex. op 21.vii.2016 in het Zwin te Knokke (WV), leg. J. Elst *et al.* Nieuw voor WV.

Tortricidae

Clepsis dumicolana – klimopbladroller: één ex. op 01.vi.2020 te Moeskroen (HA), leg. F. D'halluin. Nieuw voor HA.

Cnephasia pumicana – ivoorspikkelbladroller: één ♀ op 27.vi.2020 in het Zwin te Knokke-Heist (WV), leg. J. Elst *et al.*, gen. det. R. Recour. Eén ex. op feromoon van deze soort op 09.vii.2019 te Paal (LI), leg. S. Wullaert. Nieuw voor WV en LI en tevens nieuw voor Vlaanderen.

Cydia inquinatana – esdoornbladroller: één ex. op 03.vi.2020 te Moeskroen (HA), leg. C. Gruwier. Nieuw voor HA.

Cydia interscindana – zonnegloedbladroller: Eén ex. op licht op 19.ix.2020 te Kerniel (LI), leg. J. Reekmans. Nieuw voor LI.

Dichrorampha vancouverana – haakjeswortelmot: één ♂ op 16.vii.2020 te Destelbergen (OV), leg. & gen. det. P. Vantieghe. Nieuw voor OV.

Epiphyas postvittana – Australische bladroller: één ex. op 17.viii.2020 te Moeskroen (HA), leg. C. Gruwier, det. T. Muus. Nieuw voor HA en tevens de eerste waarneming van deze zeer zeldzame soort in Wallonië.

Falseuncaria ruficiliana – primulabladerroller: één ♂ op 30.vi.2020 te Finnevaux (NA), leg. & gen. det. C. Steeman.

Dit is slechts de tweede waarneming na 2000, daarvoor was de soort alleen maar gezien van voor 1980.

Phaneta pauperana – grijschildbladroller: één ex. op 12.iv.2020 te Erpe-Mere (OV), leg. G. Van Heghe. Dit is de eerste maal dat deze zeer zeldzame soort wordt waargenomen in Vlaanderen. Vorige waarneming was in 2019 in LG en daarvoor was het meer dan 25 jaar geleden dat deze soort nog was gemeld uit België. Nieuw voor OV.

Phtheochroa rugosana – schimmelbladroller: één ex. op 24.iv.2020 in het centrum van Ronse (OV), leg. J. Glibert. Nieuw voor OV.

Zeiraphera ratzeburgiana – naaldboombladroller: één ♀ op 08.viii.2020 te Wavreille (NA), leg. C. Steeman & W. Mertens, gen. det. C. Steeman. Nieuw voor NA.

Yponomeutidae

Cedestis subfasciella – donkere nassaubandmot: één ex. op 10.v.2020 te Moeskroen (HA), leg. C. Gruwier. Nieuw voor HA.

Ocnrostoma friesei – voorjaarsnaaldkwastje: één ♂ op 15.viii.2020 te Olloy-sur-Viroin (NA), leg. W. Mertens, gen. det. C. Steeman. Nieuw voor NA.

Ypsolophidae

Ypsolopha mucronella – smolvleugelspitskopmot: één ex. op 15.xi.2020 in de Doornpanne te Koksijde (WV), leg. S. Wullaert *et al.* Nieuw voor WV.

Dankwoord

Wij danken de vele waarnemers die hun waarnemingen doorgaven aan waarnemingen.be (op basis waarvan dit artikel voor een groot deel tot stand kwam). Bijzondere dank ook aan wie ons attendeerde op bijzondere vondsten, meldingen of eventuele confirmaties: o.a. W. De Prins, T. Muus en P. Vantieghe (dagvlinders).

Dank aan volgende fotografen: A. Beidts, V. Goethals, H. Paye, P. Vantieghe, M. Vangansbeke, C. Van Steenwinkel, J. Verstraeten, E. Wille en S. Wullaert voor het gebruik van hun foto's. Tevens worden de validators van waarnemingen.be, en in het bijzonder L. Janssen, D. De Mesel, W. Veraghtert en S. Wullaert, hartelijk bedankt voor hun zeer gewaardeerde medewerking en voor het nalezen van dit artikel.

Bibliografie

- De Prins G. 2021. *Hydriris ornatalis* (Lepidoptera: Crambidae: Spilomelinae) nieuw voor de Belgische fauna. — *Phegea* **48**(1): 47–48.
- De Prins W. & Steeman C. 2003–2021. *Catalogue of the Lepidoptera of Belgium*. — <https://projects.biodiversity.be/lepidoptera> [bezoekt 03 maart 2021].
- Hackray, J. & Sarlet, L. G. 1969–1985. *Catalogue des macrolépidoptères de Belgique*. — Suppléments à *Lambillionea*.
- Waarnemingen.be. 2019. — <https://waarnemingen.be> [bezoekt 03 maart 2021].
- Waarneming.nl. 2019. — <https://waarneming.nl> [bezoekt 03 maart 2021].